

СТАНОВИЩЕ

по обявения конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ в професионално направление 2.1. Филология, научна специалност „Български език“ (диалектология), обявен в ДВ, бр. 7 от 20.01.2017 г.

Кандидат: гл. ас. д-р Илиана Генчева Гаравалова, Институт за български език „Проф. Л. Андрейчин“, БАН

Автор на становището: доц. д-р Марияна Христова Витанова, Институт за български език „Проф. Любомир Андрейчин“, БАН

Единствен кандидат по обявения от Института за български език „Проф. Л. Андрейчин“ конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ е гл. ас. д-р Илиана Генчева Гаравалова. Кандидатката е завършила специалността „Българска филология“ в СУ „Св. Климент Охридски“. През 2002 г. придобива образователната и научна степен „доктор“. От 2004 г. е на работа в Института за български език „Проф. Л. Андрейчин“ в Секцията за българска диалектология и лингвистична география, първоначално като проучвател, а по-късно като асистент (2005 г.) и главен асистент (2008 г.).

Материалите за конкурса, предоставени от Ил. Гаравалова, напълно отговарят на количествените изисквания за заемане на академичната длъжност „доцент“. Кандидатката представя три монографии, от които две самостоятелни и една в съавторство. Тя е съавтор на две международни лингвогеографски издания (№ 38, 39). Научната продукция на Ил. Гаравалова включва 45 статии (41 самостоятелни и 4 в съавторство), 3 публикувани научно-популярни статии, 1 публикувана рецензия. За публикациите на кандидатката са отбелязани 45 цитирания (33 от български и 12 от чуждестранни учени). За трите монографии са публикувани 4 рецензии.

Ил. Гаравалова е участвала с доклади в 26 научни форума, някои от които международни. Член е на организационните комитети на три конференции.

Ил. Гаравалова е работила в 8 научни проекта на Института за български език, от които два са международни по ЕБР, и в три на Института по математика и информатика към БАН. Два от проектите на ИБЕ са наградени. Участвала е в подготовката на 5 проекта,

с които Секцията за българска диалектология и лингвистична география е кандидатствала за финансиране пред Фонд „Научни изследвания“ и други институции.

Кандидатката има и богат преподавателски опит. В периода 2000 г. – 2005 г. е хоноруван преподавател към катедра „Български език“ на Факултета по славянски филологии в СУ „Св. Климент Охридски“. От 2015 г. подготвя в Република Косово кандидат-студенти от български произход за българските висши учебни заведения. Ръководила е 22 студенти по проекта на МОН „Студентски практики“. Гаравалова се включва активно и в извънплановия проект на ИБЕ „Заедно напред!“, свързан с преподаването на български език в средното училище.

Трябва да се спомене и научнопопуляризаторската дейност на кандидатката. Тя е участник във всички прояви на инициативата на ИБЕ „Проф. Л. Андрейчин“ „Написаното остава. Пиши правилно!“ (2015-2016 г.) като водеща на интерактивните игри, участник в съставянето на задачите за езиковите игри, в подготовката на въпроси от областта на диалектологията за интернет страницата на ИБЕ „Проф. Л. Андрейчин“. Изявявала се е успешно в 6 радио- и телевизионни предавания.

Кандидатката е автор на публикации по проблеми, засягащи различни равнища на българските диалекти – морфология, лексикология и семантика, лексикография и лингвистична география.

Основният принос на хабилитационния труд на кандидатката *Членуването на съществителните имена в българските говори* (2014 г.) е в опита за цялостно проучване на морфологичната категория „определеност“ в границите на българското диалектно землище. Дискутирани са въпросите за възникването и развоя на категорията, граматичната опозиция „определеност/неопределеност“, морфологичната същност на формалния показател за определеност, типовете системи за членуване и тяхното разпространение в българските диалекти. Направен е опит на системно равнище да се посочат причините за изпадането на окончанието в рамките на членуваната словоформа в обширни ареали от българското езиково землище. Защишава се тезата, че по своята същност определителният член е полиаглютинативен формант. Прави се опит за изясняване на причините за възникването, развоя и устойчивостта на морфологичната категория „определеност“ в езиковата система, която отличава българския език от всички останали славянски езици и типологически го

сближава с балканските и западнославянските езици. Категорията „определеност“ се разглежда също и в част от статиите ѝ (№ 14, 16, 17, 18, 21, 23, 24, 26).

Ил. Гаравалова работи успешно в областта на диалектната лексикология и лексикография. Тя е съавтор на колективния речник *Еркеч – паметта на езика. Традиции и устойчиви тенденции в един архаичен български говор – говора на с. Еркеч (днес Козичино), Поморийско* (2012 г.). Речникови материали са включени и в две от индивидуалните ѝ публикации: *Към речника на с. Батулци, Ловешко* и *Към тайния говор на зидарите в с. Мраченик, Карловско*.

Редица нейни статии са посветени на лексикалната система на българските диалекти и са приноси в изследването и съхраняването на уникалното диалектно словно богатство. В тях се разглеждат проблеми на разпространението, семантиката, етимологията и хетеронимията при диалектните названия, правят се паралели с останалите славянски езици (статии № 20, 25, 27–31, 34, 40, 42).

В етнолингвистичен аспект е разработена статията ѝ за названията за *змей* в говора на с. Еркеч (статия № 34), което показва стремеж у кандидатката да търси и по-различен поглед към диалектната лексика, да открива връзката на диалекта с митологичните вярвания на неговите носители. Ил. Гаравалова проявява интерес не само към териториалните диалекти, но и към социалните говори (статия № 32).

Професионалното израстване на кандидатката е свързано в немалка степен с работата ѝ в международния проект *Европейски лингвистичен атлас*, в който са представени на диалектно равнище особености от европейските езици. Ил. Гаравалова подготвя материалите от българските диалекти, анализира и разработва сложните проблеми, свързани с картографираните явления, от останалите славянски езици. В рамките на работата по този проект тя участва в изработването и публикуването на легендата, коментара и картата за *Названия за овчар*, както и в работата по картата за *Названия за ръж*. Работата ѝ в *Европейския лингвистичен атлас* се отличава с точност, задълбоченост и голямо чувство за отговорност. Тя е активен участник в работните заседания на Международната комисия за *Европейския лингвистичен атлас*.

Плод на проучванията върху цялата българска езикова територия са статии № 22 и 45 (в съавторство с Л. Антонова), в които се представят на диалектно равнище

типологичните особености на българския език, даващи основание да се говори за единство на българските диалекти.

Научните изследвания на Ил. Гаравалова са в две направления – диалектология и съвременен български език. Теоретичната подготовка в областта на съвременния български език отлично допълва изследователската ѝ работа в областта на диалектологията. Редица нейни публикации разглеждат школата на натуралната морфология. Монографията на Ил. Гаравалова от 2003 г. (№ 1) е първата и до момента единствена научна публикация в България, предлагаща критически анализ и някои допълнения към теорията на натуралната морфология с оглед на нейното коректно прилагане към българската езикова система.

В поредица от статии кандидатката предлага оригинален поглед към темата за развитието на българската морфологична система: за морфологичните категории „вокатив“ и „неопределеност/определеност“, за действието на основната развойна тенденция при флективния морфологичен тип езици – тенденцията към намаляване на средното количество граматическа информация, която могат да носят граматическите морфеми и др.

Заклучение

Научните публикации, както и цялостната работа на гл. ас д-р Илиана Гаравалова заслужават висока оценка и представят кандидатката като сериозен и подготвен учен с приноси и разнообразни по проблематика изследвания. Жанрът становище не дава възможност да се представи изчерпателно и подробно научноизследователската работа на кандидатката, но въпреки това трябва да се отбележи, че тя притежава безспорно умение за анализ и обобщение на езиковите факти, стремеж да търси недостатъчно проучени явления. Смятам, че кандидатурата на гл. ас. д-р Илиана Гаравалова напълно отговаря на изискванията за заемането на академичната длъжност „доцент“ и ще гласувам положително.

3.05.2017 г.

Доц. д-р Марияна Витанова